

COVID 19 PANDEMİSİNİN KATILIM BANKALARININ KARLILIKLARINA ETKİLERİ
THE EFFECTS OF THE COVID 19 PANDEMIC ON THE PROFITABILITY OF PARTICIPATION BANKS

Doç. Dr. Mustafa YURTTADUR

Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi, Gönen Meslek
Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü
myurttadur@bandirma.edu.tr
ORCID No: 0000-0001-7416-222X

ÖZET

Covid 19 pandemisi 2019 yılının Aralık ayından bu zamana dünya gündeminin ilk sırasında yer alan ve ülkeleri ekonomik, sosyal, siyasi, sağlık, eğitim, hukuk ile birçok alanda ciddi etkilenmelere maruz bırakan tarihi bir salgın olarak kayıtlara geçmiştir. Çalışmamızın amacı pandeminin katılım bankalarının karlılıklarını etkileyip etkilemediğini araştırmaktır. Bu amaç çerçevesinde pandemi öncesi ve pandeminin başlangıcından sonraki dönemler için Türkiye’de bulunan katılım bankalarının kar-zarar tabloları incelenmiştir. Çalışmanın yöntemi olarak katılım bankalarının pandemi öncesindeki karlılıklarını 2019 yılının her bir çeyrek kar – zarar tabloları ile 2020 yılının her bir çeyreğinin kar – zarar tabloları karşılaştırılarak bir karşılaştırma yapılmıştır. Dünya da yaşanan her krizin birçok alanda gerek insanı gerekse de kurumları oldukça olumsuz etkilediği göz önüne alındığında Covid 19 pandemisiyle oluşan ekonomik krizin beklenenin aksine katılım bankalarının karlılıklarını olumsuz yönde etkilemediği hatta pandeminin başlangıcından sonra katılım bankalarının karlılıklarının arttığı bulgularına ulaşılmıştır. Katılım bankalarının karlılıklarının pandemiden olumsuz etkilenmemiş olması katılım bankalarının karlılık politikalarının doğru olduğunu ve müşterilerinin katılım bankalarından pandemi sürecinde de memnun olduklarının bir göstergesidir. Karlılıklarını daha da artırabilmeleri için aynı politikalara devam etmeleri katılım bankaları açısından son derece önemlidir. Pandemi devam ederken her alandaki çalışmalarını katılım bankaları kararlılıkla sürdürmelidirler. Pandemi gerçeğinin ne zaman biteceğini tam olarak kestirmek zor olduğu için katılım bankaları pandemiyle birlikte karlılık oranlarını daha da iyi konuma nasıl getirebilecekleri noktasında ki yol haritalarını çok iyi belirleyebilirlerse olumlu anlamda çok daha hızlı yol alabilmeleri mümkün olacaktır.

ABSTRACT

The Covid 19 pandemic has been recorded as a historical epidemic that has been at the top of the world's agenda since December 2019 and has exposed countries to serious effects in many areas such as economic, social, political, health, education, law. The aim of our study is to investigate whether the pandemic affects the profitability of participation banks. Within the framework of this purpose, the profit-loss statements of participation banks in Turkey were examined for the periods before and after the beginning of the pandemic. As the method of the study, a comparison was made by comparing the profit-loss statements of each quarter of 2019 with the profit-loss statements of each quarter of 2020. Considering that every crisis in the world affects both people and institutions in many areas, it has been found that the economic crisis caused by the Covid 19 pandemic did not adversely affect the profitability of participation banks, contrary to expectations, and even the profitability of participation banks increased after the beginning of the pandemic. The fact that the profitability of participation banks has not been adversely affected by the pandemic is an indication that the profitability policies of participation banks are correct and that their customers are satisfied with participation banks during the pandemic period. It is extremely important for participation banks to continue with the same policies in order to further increase their profitability. While the pandemic continues, participation banks should continue their work in every field with determination. Since it is difficult to predict exactly when the reality of the pandemic will end, it will be possible for participation banks to proceed much faster in a positive sense if they can determine the roadmaps on how they can bring their profitability rates to a better position with the pandemic.

Geliş Tarihi:

13.10.2021

Kabul Tarihi:

31.12.2021

Yayın Tarihi:

31.12.2021

Anahtar Kelimeler

İslami Finans
Katılım Bankacılığı
Covid 19 Pandemisi
Katılım Bankası Karlılığı

Keywords

Islamic Finance
Participation Banking
Covid 19 Pandemic
Participation Bank
Profitability

GİRİŞ

Kar ve zarara katılma esasına göre çalışan ve risk paylaşımını öngören sistem, dünyada daha çok faizsiz bankacılık (interest-free banking) ya da İslami bankacılık (islamic banking) olarak bilinmesine rağmen, Türkiye’de Katılım Bankacılığı (participation banking) olarak bilinmektedir (Doğan, 2014). Katılım Bankacılığı Sistemi, İslami kurallara göre ortaya çıkmış olsa da, ekonomik krizlerin sebebi olarak gösterilen diğer bankacılık sistemleri yerine alternatif olarak önem kazanmıştır (Akyüz vd., 2020). Günümüzde mali sektör içinde hem klasik bankaların yaptıkları birçok bankacılık faaliyetlerinde, hem de sigortacılık, takas, finansal kiralama, faktoring ve benzeri finansman yöntemleri gibi diğer ticari faaliyetlerde bulunan katılım bankaları, literatürde özel finans kurumu, yatırım bankacılığı, İslami bankacılık, faizsiz bankacılık gibi isimlerle ifade edilmektedir. Faizle ilgili olmayan, fakat hemen hemen tüm bankacılık hizmetlerini farklı usullerle yapan katılım bankaları, çoğu bankacılık hizmetlerini yapabildikleri için, bir bakıma geleneksel bankaların alternatifi olurlarken, bankaların yaptıkları ve faize dayanan kimi işlemleri yapamadıkları için de bir bakıma onları tamamlayan ve finans sektörüne derinlik ve çeşitlilik kazandıran kuruluşlar olarak faaliyetlerini devam ettirmektedirler (Özulucan ve Deran, 2009).

Yaklaşık iki yıla yakın bir süredir Covid 19 pandemisinin devam ediyor olması ekonomileri derinden etkilemeye devam etmektedir. Bu etkilenmelerden ekonominin bütün paydaşları paylarına düşeni aldığı için pandemi tam anlamıyla bir kriz ortamı ortaya çıkarmıştır.

Covid-19 salgınıyla birlikte, bütün dünya hazırlıklı olmadığı bir kriz ortamıyla karşı karşıya kalmıştır (Özoran, 2020). Aniden gelişmeye başlayan salgınla ilk başlarda mücadele etmek çokta kolay olmamıştır. COVID-19, küresel olarak etkileyen bir olgudur (Goodell, 2020). Küresel anlamda etkileme alanına sahip olması sebebiyle hayatın her alanına girebilmiştir.

Dünya genelinde birçok şehir, COVID-19 olarak adlandırılan yeni koronavirüsün yayılmasına yanıt olarak kilitlenmeye devam ederken, dünya benzeri görülmemiş bir pandemik hastalığın eşiğinde (Mario et al., 2021). Hızlı bir şekilde yayılma özelliğinden ötürü de tüm alanlarda bir takım savunma mekanizmaları oluşturulmaya başlanılmıştır. Covid-19 salgını ile mücadele kapsamında getirilen kısıtlamalar tüketicilerin satın alma davranışını etkileyebilecek niteliktedir (Keskin, 2020). Küresel anlamda tüm dünyayı etkileyen pandemi süreci gerek bireyleri gerek devletleri ve ekonomik yapıyı oldukça zor bir duruma sokmuştur (Demirel, 2021). İşletmeler ve dolayısıyla hane halkı bu süreçte finansal açıdan önemli sorunlar yaşamışlardır (Atukalp, 2021). Kriz finansal, arz ve talep şoklarının bir arada yaşandığı diğer ekonomik krizlerden farklı olarak birden fazla ekonomik şokun aynı anda görülmesine sebep olmuştur. Tüm bu şoklar sektörlerin tamamına yakını olumsuz etkilerken kimi sektörler olumlu etkilenme sonucunda tahmin edilemeyecek büyüme rakamlarına ulaşmıştır. İslami finansın önemli yapı taşlarından olan katılım bankaları da birçok konuda pandemiden etkilenmişlerdir.

Pandeminin tarihsel çerçevesi ayrıntılı olarak ele alındıktan sonra hayatın hangi alanlarında ne tür etkilerde bulunduğu tüm yönleriyle dikkat kesilmek yıkıcılığıyla birlikte tahribatının derecesini öğrenmek açısından son derece önemlidir. İçinde bulunduğumuz pandemi süreci, daha önce alışmış olduğumuz yüksek temaslı yaşam biçimine geri dönmemizin pek mümkün olamayacağını ve bu yeni normalin yaşam şartlarına alışmamız gerektiğini ortaya koymaktadır (Beybur ve Çetinkaya, 2020). Covid-19 salgını sosyal ve kültürel hayatı olduğu kadar küresel ticareti de olumsuz etkiliyor. Özellikle turizm, emtia ticareti, üretim ve ulaşım sektörleri bu salgından olumsuz etkilenmeye başladı (Zeren ve Hızarcı, 2020). Covid-19 öncesinde ve sürecinde katılım bankalarının karlılıklarının neler olduğu ayrıntılı olarak periyotlar halinde ele alındığında bankaların karlılıklarının karşılaştırılması oldukça kolay bir hal alacaktır. Karlılıkların karşılaştırılması yapılırken pandemi öncesi ve pandemi sürecinde ki karlılıklar karşılaştırılacaktır ki Covid-19 etkisinin ne olduğu ne derecede katılım bankalarının karlılıklarını etkilediği net bir ifade ile ortaya konulacaktır.

İslam'ın faiz yasağının aslında finansal piyasalar için ne kadar önemli olduğunun bilinciyle hareket eden gerek insanların gerek kurumların gerekse de işletmelerin İslami finans kurumlarıyla yakın çalışmaları gelecekte için büyük bir önem arz etmektedir. Bu önem hem Allah'ın emir ve yasaklarına uygun bir şekilde finansal piyasalarda hareket edebilmekten hem de faizin olmadığı İslami finans kurumlarının desteklenmesinden kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı katılım bankalarının karlılıklarının pandemiden hangi yönde etkilenmiş olmaları katılım bankalarının kayıplarını telafi edebilmeleri veya kazanımlarını daha da artırabilmeleri konusunda ki çalışma kararlılıklarını güçlendirmeleri anlamında önem taşımaktadır.

Toplumun katılım bankalarından beklentisi yönünde bir yol haritası ile yol alan katılım bankaları hem finansal piyasalardaki rollerini hem de insan gönlündeki yerini sağlamlaştırarak hayatiyetlerini güçlü bir şekilde sürdürebileceklerdir. Reel ekonominin en büyük finansman kaynağı sunucusu olan katılım bankalarının pandemiden konvansiyonel bankalara oranla hangi yönde etkilendikleri ve etkilenmeleri doğrultusunda finansal anlamda daha da iyi konuma gelmelerinin hızı başarıları için önemli bir ölçüt konumundadır. Bu açıdan konuya yaklaşıldığında katılım bankalarının karlılıklarının pandemiden nasıl etkilendiklerinin araştırılması gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, Türk katılım bankalarının karlılıklarının Covid-19 pandemisinden etkilenip etkilenmediklerini araştırarak bu pandeminin karlılıklar üzerinde nasıl bir etki ortaya koyduğunu değerlendirmektir. Bu anlamda öncelikle katılım bankalarının pandemi öncesi süreçteki karlılıkları araştırılmıştır. Ardından katılım bankalarının pandemi sürecindeki karlılıkları araştırılıp sonrasında katılım bankalarının pandemi öncesi ve sürecinde ki karlılıkları karşılaştırılmıştır. Türkiye'de bulunan katılım bankalarının karlılıklarının pandemiden hangi yönde etkilendiğini ortaya koymak amacıyla yapılmış olan bu çalışmanın Türk katılım bankacılığının literatürüne katkı sunması beklenmektedir. Türk katılım bankacılığı literatüründe özellikle Covid-19 etkisi üzerine yapılmış olan çalışmaların sınırlı sayıda olmasından dolayı bu çalışma ortaya konulmuştur.

Güçlü bir ekonomik yapı ile güçlü bir katılım bankacılığı oranını yakalamak isteyen Türkiye'de katılım bankalarının bu hedefte çalışmalarını daha da verimli hale getirmeleri gerekmektedir. Bankacılık sektörü içerisinde % 15 katılım bankası oranı hedefi 2025 yılı için ortaya konulduğundan Türkiye'de bulunan katılım bankalarının karlılıkları bu oranı yakalayabilmek açısından iyi bir noktaya getirilmelidir. Bu gereklilik için katılım bankalarının karlılıkları değerlendirilmiştir. Giriş bölümünün ardından ikinci bölümde konuyla ilgili literatür taraması özetlenmekte, üçüncü bölümde Covid-19 öncesi ve sürecinde katılım bankalarının karlılıkları değerlendirilmektedir. Dördüncü bölümde ise katılım bankalarının Covid-19 öncesi ve sürecindeki karlılıklarının karşılaştırılması sonucu elde edilen sonuçlar ortaya konulmaktadır. Beşinci bölüm olan sonuç bölümünde çalışmanın sonuçları tüm yönleriyle açıklanmaktadır.

1. LİTERATÜR

Gökalp (2014) "Kriz Öncesi ve Kriz Sonrası Dönemler İtibariyle Katılım Bankaları ve Ticari Bankaların Karlılığı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma" isimli çalışmada 2005-2013 dönemi için Türkiye'de bulunan katılım bankaları ile ticari bankaların karlılığı üzerine kriz öncesi ve kriz sonrası dönemleri kapsayan bir karşılaştırma yapılmıştır. Çalışmada kullanılan ana ölçütler banka karlılığı, sermaye yapısı, aktif kalitesi, bilanço yapısı, likidite ve maliyet yönetimidir. Alt ölçütler ise öz sermaye/aktif toplamı, takibe düşen krediler (net)/toplam krediler, toplam krediler/aktif toplamı, toplam mevduat/aktif toplamı, dönen varlıklar/kısa vadeli yabancı kaynaklar ve genel giderler/aktif toplamıdır. Çalışmanın sonucunda finansal krizin her iki banka türünün karlılığında olumsuz bir etkisinin olduğu bulunmuştur. Fakat yapılan karşılaştırmalar neticesinde katılım bankalarının krizden ticari bankalara oranla daha fazla etkilendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ersoy, Gürbüz ve Erdoğan (2020) “Covid-19’un Türk Bankacılık ve Finans Sektörü Üzerine Etkileri, Alınabilecek Önlemler” isimli çalışmalarında pandemiyle ilgili Türkiye’de ilk vakanın ortaya çıktığı tarih olan 11 Mart 2020 başlangıç kabul edilerek bu tarihten 10 hafta önceki ve 10 hafta sonraki haftalık bankacılık verileri incelenmiştir. Veriler arasındaki farklılıklar üzerinden, hastalıkla mücadelede karşı uygulanan tedbirlerin bankacılık sektörü üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda pandeminin bankaların sermaye, karlılık, likidite üzerindeki etkilerinin anlaşılabilmesi için inceleme döneminin ve veri setinin genişletilerek sonuçların ilave bilimsel yöntemler uygulanmak suretiyle değerlendirilmesinin mümkün olacağına ulaşılmıştır. Ayrıca bankalarca kendi likiditelerinin sürdürülmesi, sermaye yeterliliği, karlılık ve performans kaybı gibi nedenlerle kamuya maliyet oluşturmaması kaydıyla ekonomik birimlere desteğin sürdürülmesinin uygun olacağı vurgulanmıştır.

Şensoy, Bayraktar ve Arslan (2020) “Covid-19 Salgınının Neden Olduğu Ekonomik Duraksamanın Katılım Bankaları Üzerindeki Etkileri ” adıyla yaptıkları çalışmalarında Türkiye bankacılık sektörünün önemli bir aktörü olan katılım bankalarının, ekonomik hayatta genel bir durgunluğa yol açan salgın ortamından iş süreçleri, müşteri ve çalışan boyutlarında nasıl etkilendikleri, bu sürece uyum sağlamak için ne tür tedbirler geliştirdikleri ve ileriye yönelik tutumlarının ne olduğu konularının irdelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda katılım bankalarının mevduat bankalarına kıyasla bazı ekonomik gelişmelerden daha fazla etkilendiği ve toplanan fonlarda çok küçük düşüşler, kullanılan fonlarda ise mevduat bankalarından daha yüksek bir oranda büyüdüğü sonucuna varılan sayısal analizlerle verilmiştir.

Bekçi, Köse ve Aksoy (2020) yaptıkları çalışmalarında pandemi sürecinde seçilen 9 banka üzerinden bankaların aktif kalitesini gösteren oran (toplam verilen krediler / toplam mevduat oranı) için seçili bankaların aktif kalitesi hakkında ilerleyen dönemler için bilgi sahibi olmak amaçlanmıştır. Sonuçta ise seçili bankaların, pandemiden dolayı ilerleyen dönemlerde karşılaşılabilecekleri belirsizlik ortamını daha iyi yönetebilmelerine ve tahmin sonuçlarına göre gerekli tedbirleri almalarına katkı sağlayacak bir çalışma ortaya konulmuştur.

Cinel (2021) yapmış olduğu çalışmada salgının Türkiye ekonomisinde ortaya koyduğu parasal ve finansal etkilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın sonucunda ise pandeminin Türk bankacılık ve finans sektörü üzerinde meydana getirdiği olumsuz etkilerin yüksek olduğu, uygulanan para politikalarının sebep olacağı sorunların önümüzdeki dönemde daha çok artacağına ulaşılmıştır.

Çöllü (2021) “Katılım Bankaları mı? Geleneksel Bankalar mı? Covid-19 Salgınının Finansal Performans Üzerindeki Etkisine İlişkin Bir Değerlendirme” isimli çalışmalarında Türkiye’deki katılım bankaları ve geleneksel bankaların Covid-19 salgınından etkilenip etkilenmediğini ayrı ayrı araştırarak, salgının banka grupları arasında farklı bir etki ortaya koyup koyamadığını değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Çalışma tamamlandığında ise araştırma kapsamında değerlendirilen dönem ve değişkenler bakımından salgın dönemi için katılım bankalarının geleneksel bankalardan daha dayanıklı olduğuna dair yeterli bilgiye ulaşılamamıştır.

Uslu (2021) yapmış olduğu çalışmada Türkiye’de Covid-19 salgınının başlangıç dönemi içerisinde Borsa İstanbul’da işlem gören bankaların pay değerlerinin salgından nasıl etkilendiğini analiz etmeyi amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda ise çalışmada yer alan bankaların pay getiri oranları ile Covid-19 vaka sayıları arasında uzun dönemli asimetrik ilişkinin varlığını ortaya çıkarmış ve vaka sayılarındaki pozitif şokların kimi bankaların pay getiri oranlarını negatif etkilerken kimi bankalarında pay değerlerini pozitif olarak etkilediği anlaşılmıştır. Ayrıca salgın döneminde CDS primlerindeki pozitif şokların ise çalışmada kullanılan birçok bankanın pay getiri oranlarını olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir.

Yapılan literatür taraması ile katılım bankalarının karlılıklarının tek başına pandemi öncesi ve pandemi sürecinde ki değişimlerinin ele alınmadığı anlaşılmıştır. Dolayısıyla pandeminin katılım bankalarının karlılıklarına hangi boyutta etki ettiği ortaya konulmasının gerek katılım bankalarının müşteri kitlesi gerekse de katılım bankalarının yöneticileri açısından önem taşıdığı için çalışmanın karlılık konusunda çalışma yapacak olanların yanında katılım bankalarının hitap ettiği tüm çevreye de faydalı olacaktır.

2. COVID-19 ÖNCESİ VE SÜRECİNDE KATILIM BANKALARININ KARLILIKLARI

2019 Aralık ayı sonu itibarıyla Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkileyen ve de Türkiye'de de etkilerini gösteren COVID-19'un, insan sağlığı ve de ekonomik istikrar üzerinde yıkıcı etkilerinin olduğu görülmektedir (Arabacı ve Yücel, 2020). Ocak 2020'de koronavirüs dünya gündeminde ciddi yankılara neden olmuştur. Sonrasında İtalya, İspanya, İngiltere, Almanya başta olmak üzere Avrupa'yı etkisi altına almıştır. 10 Mart tarihinde ise Türkiye'de ilk vaka tespit edilmiştir (Keleş, 2020). Literatür kanıtları, COVID - 19'un dünya çapındaki finansal piyasalar üzerinde önemli bir etkisi olduğunu ortaya koydu (Sansa, 2020). COVID-19 küresel salgını sebebiyle insanlar sokağa çıkma yasakları, kapalı lokantalar ve kafeler, yüz yüze yerine çevrimiçi gerçekleştirilen eğitimler, kapatılan uluslararası sınırlar ve seyahat yasakları, ertelenen ve iptal edilen sınavlar, maçlar, aktiviteler vb. gibi daha önce görmedikleri yasak ve kısıtlamalara maruz kalmışlardır. Bu sebeple hali hazırda yaşanan COVID-19 salgınının önceki salgınlara göre ekonomi üzerinde daha derin izler bırakacağı tahmin edilmektedir (Batır ve Salihoğlu, 2021). Pandeminin ekonomiler ve ekonomilerin en önemli sürükleyicileri olan işletmeler üzerinde meydana getirdiği olumsuz etkiler konu hakkında çalışma yapan, danışmanlık sağlayan, düzenleme/denetleme faaliyetleri yürüten muhtelif kurum ve kuruluşlar tarafından analiz edilmiştir (Cavlak, 2020). Mart 2020'de bankalar likidite taleplerinde şimdiye kadar gözlemlenen en büyük artışla karşı karşıya kaldı (Li et al., 2020). Geleneksel bankalarla karşılaştırıldığında İslami bankacılık, COVID-19 pandemisinin neden olduğu ekonomik krizi karşılamada daha esneklerdir (Hasan, 2020). İslami bankalar, geleneksel bankalarla rekabet edebilmek için geleneksel bankaların sunduklarına benzer finansal ürünler sunmak zorundadır (Amba and Almkharneq, 2013).

Covid-19 pandemisi başlamadan önce birçok sektör normal seyrinde çalışmalarına devam ederken pandeminin başlamasıyla birlikte tüm sektörlerde ciddi bir farklılaşma baş göstermeye başlamıştır. Katılım bankacılığı finansal sektörün tamamlayıcı unsurudur (Baykuş ve Bektaş, 2021). Söz konusu bankaların tüm şartlara rağmen etkin bir şekilde performans göstermesi finans sektörü için önem arz etmektedir (Deniz vd., 2018). Risklerin ve belirsizliklerin arttığı bir ortamda Türkiye'de bulunan katılım bankalarının pandemi öncesi ve pandemi sürecindeki karlılıklarının neler olduğunu ortaya koyarak pandeminin katılım bankalarının karlılıklarına etkisinin ne olduğunu belirlemek üzerine bir karşılaştırma yapılması son derece önemlidir. Bunun için öncelikle pandemi öncesi olan 2019 yılının her bir çeyreğindeki katılım bankalarının karlılıklarına bakılacak ardından da pandemi süreci olan 2020 yılının her bir çeyreğindeki katılım bankalarının karlılıkları değerlendirilecektir.

Tablo 1: Türkiye'de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2019 Yılı 1. Çeyrek Kar-Zarar Tablosu (1.000 TL)

KAR PAYI GELİRLERİ	5.064.060
KAR PAYI GİDERLERİ	3.312.359
NET KAR PAYI GELİRİ / GİDERİ	1.751.701
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ / GİDERLERİ	260.219
TEMETTÜ GELİRLERİ	3.565
TİCARİ KAR / ZARAR (NET)	411.587
DÖNEM NET KARI / ZARARI	521.325

(TKBB, 2021)

2019 yılının ilk çeyreğini oluşturan Ocak-Şubat ve Mart aylarında dünyada Covid-19 un adı bile bilinmiyordu. Bu dönemde Türkiye’de bulunan katılım bankaların karlılıkları Tablo.1 de gösterilmiş olup tabloda dönem karının 521.325.000 TL olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2019 Yılı 2. Çeyrek Kar-Zarar Tablosu (1.000 TL)

KAR PAYI GELİRLERİ	10.536.133
KAR PAYI GİDERLERİ	6.817.713
NET KAR PAYI GELİRİ / GİDERİ	3.718.420
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ / GİDERLERİ	539.173
TEMETTÜ GELİRLERİ	49.952
TİCARİ KAR / ZARAR (NET)	988.485
DÖNEM NET KARI / ZARARI	1.217.131

(TKBB, 2021)

2019 yılının ikinci çeyreğini oluşturan Nisan-Mayıs ve Haziran aylarında Türkiye’de bulunan katılım bankaların karlılıkları Tablo.2 de gösterilmiş olup tabloda dönem karının 1.217.131.000 TL olduğu görülmektedir. İkinci çeyrek karlılıkları birinci çeyrek karlılıklarının yaklaşık olarak 2.3 katından fazladır.

Tablo 3: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2019 Yılı 3. Çeyrek Kar-Zarar Tablosu (1.000 TL)

KAR PAYI GELİRLERİ	15.943.436
KAR PAYI GİDERLERİ	10.195.670
NET KAR PAYI GELİRİ / GİDERİ	5.747.766
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ / GİDERLERİ	801.400
TEMETTÜ GELİRLERİ	30.527
TİCARİ KAR / ZARAR (NET)	1.571.665
DÖNEM NET KARI / ZARARI	1.629.828

(TKBB, 2021)

2019 yılının üçüncü çeyreğini oluşturan Temmuz-Ağustos ve Eylül aylarında Türkiye’de bulunan katılım bankaların karlılıkları Tablo.3 de gösterilmiş olup tabloda dönem karının 1.629.828.000 TL olduğu görülmektedir. Üçüncü çeyrek karlılıkları birinci çeyrek karlılıklarının yaklaşık olarak 3.1 katından fazla, ikinci çeyrek karlılıklarının ise yaklaşık olarak 1.3 katından daha fazladır.

Tablo 4: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2019 Yılı 4. Çeyrek Kar-Zarar Tablosu (1.000 TL)

KAR PAYI GELİRLERİ	21.270.735
KAR PAYI GİDERLERİ	12.961.696
NET KAR PAYI GELİRİ / GİDERİ	8.309.039
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ / GİDERLERİ	1.088.709
TEMETTÜ GELİRLERİ	20.609
TİCARİ KAR / ZARAR (NET)	2.370.531
DÖNEM NET KARI / ZARARI	2.393.063

(TKBB, 2021)

2019 yılının dördüncü çeyreğini oluşturan Ekim-Kasım ve Aralık aylarında Türkiye’de bulunan katılım bankaların karlılıkları Tablo.4 de gösterilmiş olup tabloda dönem karının 2.393.063.000 TL olduğu görülmektedir. Dördüncü çeyrek karlılıkları birinci çeyrek karlılıklarının yaklaşık olarak 4.5

katından fazla, ikinci çeyrek karlılıklarının ise yaklaşık olarak 1.9 katından daha fazla, üçüncü çeyrek karlılıklarının da yaklaşık olarak 1.4 katından fazladır. Bu karlılık tutarları ile katılım bankaları Türkiye’de 2019 yılında en büyük karlılıklarını dördüncü çeyrekte gerçekleştirmişlerdir.

Tablo 5: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2020 Yılı 1. Çeyrek Kar-Zarar Tablosu (1.000 TL)

KAR PAYI GELİRLERİ	5.104.340
KAR PAYI GİDERLERİ	2.214.932
NET KAR PAYI GELİRİ / GİDERİ	2.889.408
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ / GİDERLERİ	212.469
TEMETTÜ GELİRLERİ	0
TİCARİ KAR / ZARAR (NET)	908.400
DÖNEM NET KARI / ZARARI	766.274

(TKBB, 2021)

2020 yılının ilk çeyreğinde dünyada Covid-19 adı verilen bir virüsün varlığı ortaya çıkmış ve hayatın her tarafında etkisini göstermeye başlamıştı. Ekonomiden sağlığa, spordan eğitime ve kültürel alanlardan sosyal alanlara kadar hayatın her alanında pandeminin olumsuz etkisi hissedilmeye başlamıştır. Bu dönemde tüm veriler alt-üst olmuş ve Türkiye’de bulunan katılım bankalarının karlılıkları Tablo.5 te gösterilmiş olup tabloda dönem karının 766.274.000 TL olduğu görülmektedir.

Tablo 6: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2020 Yılı 2. Çeyrek Kar-Zarar Tablosu (1.000 TL)

KAR PAYI GELİRLERİ	10.912.291
KAR PAYI GİDERLERİ	4.488.801
NET KAR PAYI GELİRİ / GİDERİ	6.423.490
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ / GİDERLERİ	386.837
TEMETTÜ GELİRLERİ	112
TİCARİ KAR / ZARAR (NET)	1.422.479
DÖNEM NET KARI / ZARARI	1.641.498

(TKBB, 2021)

2020 yılının ikinci çeyreğinde Türkiye’de bulunan katılım bankalarının karlılıkları Tablo.6 da gösterilmiş olup tabloda dönem karının 1.641.498.000 TL olduğu görülmektedir. İkinci çeyrek karlılıkları birinci çeyrek karlılıklarının yaklaşık olarak 2.1 katından fazladır.

Tablo 7: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2020 Yılı 3. Çeyrek Kar-Zarar Tablosu (1.000 TL)

KAR PAYI GELİRLERİ	17.621.883
KAR PAYI GİDERLERİ	7.123.600
NET KAR PAYI GELİRİ / GİDERİ	10.498.283
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ / GİDERLERİ	618.528
TEMETTÜ GELİRLERİ	180
TİCARİ KAR / ZARAR (NET)	1.911.206
DÖNEM NET KARI / ZARARI	2.842.930

(TKBB, 2021)

2020 yılının üçüncü çeyreğinde Türkiye’de bulunan katılım bankalarının karlılıkları Tablo.7 de gösterilmiş olup tabloda dönem karının 2.842.930.000 TL olduğu görülmektedir. Üçüncü çeyrek karlılıkları birinci çeyrek karlılıklarının yaklaşık olarak 3.7 katından fazla, ikinci çeyrek karlılıklarının ise yaklaşık olarak 1.7 katından daha fazladır.

Tablo 8: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2020 Yılı 4. Çeyrek Kar-Zarar Tablosu (1.000 TL)

KAR PAYI GELİRLERİ	24.639.050
KAR PAYI GİDERLERİ	10.488.091
NET KAR PAYI GELİRİ / GİDERİ	14.150.959
NET ÜCRET VE KOMİSYON GELİRLERİ / GİDERLERİ	822.936
TEMETTÜ GELİRLERİ	180
TİCARİ KAR / ZARAR (NET)	1.697.915
DÖNEM NET KARI / ZARARI	3.636.123

(TKBB, 2021)

2020 yılının dördüncü çeyreğinde Türkiye’de bulunan katılım bankalarının karlılıkları Tablo.8 de gösterilmiş olup tabloda dönem karının 3.636.123.000 TL olduğu görülmektedir. Dördüncü çeyrek karlılıkları birinci çeyrek karlılıklarının yaklaşık olarak 4.7 katından fazla, ikinci çeyrek karlılıklarının ise yaklaşık olarak 2.2 katından daha fazla, üçüncü çeyrek karlılıklarının da yaklaşık olarak 1.2 katından fazladır. Bu karlılık tutarları ile katılım bankaları Türkiye’de 2019 yılında olduğu gibi 2020 yılında da en büyük karlılıklarını dördüncü çeyrekte gerçekleştirmişlerdir.

3. KATILIM BANKALARININ COVID-19 ÖNCESİ VE SÜRECİNDEKİ KARLILIKLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Türkiye’de bulunan katılım bankalarının karlılıklarının yıllar ve aynı çeyrekler bazında karşılaştırılması Covid-19 un katılım bankalarını ne derecede etkilediğini ortaya koymak ve pandemiyle birlikte katılım bankalarının finansal durumlarının hangi noktalara geldiğini belirleyebilmek açısından büyük öneme sahiptir. Ayrıca bu karşılaştırmalar Covid-19 un finansal piyasaları etkilemiş midir sorusuna da cevap bulmakta faydalı olacaktır. Bunun yanında COVID-19’nun önceki krizler gibi doğrudan bir finansal kriz olmayıp bazı sektörleri olumsuz etkilerken dönemin özelliklerinden dolayı bazı sektörler için fırsata dönüştüğü söylenebilir (Yücel ve Durak, 2021).

Tablo 9: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2019 Yılı - 2020 Yılı 1. Çeyrek Karlılık Karşılaştırılması (1.000 TL)

2019 YILI 1. ÇEYREK KARI	521.325
2020 YILI 1. ÇEYREK KARI	766.274

(TKBB, 2021)

Pandemi öncesinde ki 2019 yılının ilk çeyreğindeki katılım bankalarının karlılıkları ile pandeminin ilk başlarında ki zaman dilimine denk gelen 2020 yılının ilk çeyreğindeki karlılıklar karşılaştırıldığında 2020 yılı ilk çeyrek karlılığı 2019 yılı ilk çeyrek karlılığından 1.40 oranında daha fazladır. Yani aynı çeyrek dilimlerindeki karlılıklar da pandeminin ilk başları pandemi öncesine oranla daha yüksektir. Dolayısıyla pandemi yılın ilk ayları olan ocak, şubat ve mart aylarında katılım bankalarının karlılıklarını pozitif yönde etkilemiştir.

Tablo 10: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2019 Yılı - 2020 Yılı 2. Çeyrek Karlılık Karşılaştırılması (1.000 TL)

2019 YILI 2. ÇEYREK KARI	1.217.131
2020 YILI 2. ÇEYREK KARI	1.641.498

(TKBB, 2021)

Pandemi öncesi dönem olan 2019 yılının ikinci çeyreği ile pandemi sürecindeki 2020 yılının ikinci çeyreği karşılaştırıldığında yine pandemi sürecindeki karlılıkların pandemi öncesi karlılığın 1.39 oranında daha fazladır. Bu açıdan bakıldığında nisan, mayıs ve haziran aylarında da pandemi katılım bankalarının karlılıklarını pozitif etkilemiştir.

Tablo 11: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2019 Yılı - 2020 Yılı 3. Çeyrek Karlılık Karşılaştırılması (1.000 TL)

2019 YILI 3. ÇEYREK KARI	1.629.828
2020 YILI 3. ÇEYREK KARI	2.842.930

(TKBB, 2021)

2019 yılının üçüncü çeyreğiyle 2020 yılının aynı çeyrek karlılıkları karşılaştırıldığında pandemi sürecinde katılım bankalarının karlılıkları pandemi öncesi sürecin 1.74 oranında artmış olduğu anlaşılmaktadır. Bu sebeple temmuz, ağustos ve eylül aylarında da pandeminin katılım bankalarının karlılıklarını pozitif yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

Tablo 12: Türkiye’de ki Katılım Bankacılığı Sektörü 2019 Yılı - 2020 Yılı 4. Çeyrek Karlılık Karşılaştırılması (1.000 TL)

2019 YILI 4. ÇEYREK KARI	2.393.063
2020 YILI 4. ÇEYREK KARI	3.636.123

(TKBB, 2021)

2019 ve 2020 yıllarının son çeyreğine bakıldığında da durum diğer çeyrekler gibi gerçekleşmiştir. Yani pandemi sürecinde katılım bankalarının karlılıkları pandemi öncesine oranla 1.52 kat daha fazladır. Dolayısıyla pandemi son çeyrekte de katılım bankalarının karlılıklarını pozitif yönde etkileyerek karlılıklar artmıştır. Ayrıca karlılığın çeyrekler içerisinde oransal anlamda en fazla arttığı dönem 1.74 oranıyla üçüncü çeyrek olmuştur.

Tablo 13: Türkiye’de X Katılım Bankasının 2019 Yılı - 2020 Yılı Her Bir Çeyrek Karlılık Karşılaştırılması (1.000 TL)

	1.ÇEYREK	2.ÇEYREK	3.ÇEYREK	4.ÇEYREK
2019	254.003	601.467	777.496	1.109.838
2020	315.837	754.059	1.036.056	1.400.281

(TKBB, 2021)

Türkiye’de bulunan katılım bankalarının tamamının karlılıklarını toplam olarak değerlendirdikten sonra herhangi bir katılım bankasının pandemi öncesi ve pandemi sürecindeki karlılıklarını da değerlendirmekte değerlendirmeye alınan katılım bankasının sektörün tamamıyla aynı paralel de olup olmadığını görebilmek açısından önemli olduğunu belirtmekte fayda vardır. Tablo.13 den anlaşıldığı gibi pandemi öncesi süreçte x katılım bankasının en büyük karlılığı dördüncü çeyrekte gerçekleşmiştir. Pandemi sürecindeki karlılıklarda da en büyük karlılık pandemi öncesinde olduğu gibi dördüncü çeyrekte gerçekleşmiştir. Pandemi öncesi ve pandemi sürecinde de en düşük karlılıklar birinci çeyrekte bunun yanında her bir çeyrekte de karlılıklar artarak devam etmiştir. Bundan dolayıdır ki x katılım bankasının karlılıkları da gerek pandemi öncesinde gerekse de pandemi sürecinde sektör ile aynı paralel de devam etmiştir. Tüm bunlara ek olarak x katılım bankasının karlılıkları pandeminin başlangıcından sonra yükselmiştir.

SONUÇ

Dünya tarihinde birçok kez salgın hastalık kaynaklı çok büyük insan kayıpları yaşanmıştır. Hastalıklarla ilgili tedavi süreçlerinde kullanılabilecek ilaçların veya aşuların insanda kullanımının zaman almasından dolayı hayatını kaybeden milyonlarca insan olmuştur. İnsanlığın geçtiği çetin sınavlar olan salgın hastalıklarla mücadele tarihe bakıldığında yoksulluğun ve yokluğun insan hayatını ne kadar derinden etkilediğini ortaya koyan zaman dilimleri olarak hafızalarda yerini almıştır. Günümüz dünyasının da tamamını etkisi altına alan salgın hastalığının adı Covid-19 olarak adlandırılmaktadır. 19 diye adlandırılmasının nedeni 2019 yılının son ayında ortaya çıkmasıdır. Ortaya çıktığından beri hayatın her alanında yıkıcı bir etki ortaya koyarak insan hayatlarını sona erdirmektedir. İnsanın olduğu her yerde etkisini gösterdiği için finansal kurumlar üzerinde de etkisini ciddi bir biçimde hissettirmeye devam etmektedir.

Covid-19'un finansal piyasaları etkileyip etkilemediğini anlayabilmek, finansal piyasalarda katılım bankalarını hangi yönde ne derecede etkilediğini ortaya koyabilmek ve pandemiyle birlikte piyasada arz, talep ve finansal şokların ne şekilde ortaya çıktığı araştırılmaya çalışılmıştır. Bu araştırma için Türkiye'de bulunan katılım bankalarının pandemi öncesindeki dönem olan 2019 yılının kar-zarar tabloları yılın her bir çeyreği için ayrı ayrı alınarak incelenmiş ve yorumlanmıştır. Sonrasında pandemi sürecindeki dönem olan 2020 yılının kar-zarar tabloları yılın her bir çeyreği için ayrı ayrı alınarak incelenmiş ve yorumlanmıştır. Bunların yanında pandemi öncesi ve sürecindeki katılım bankalarının karlılıkları karşılaştırılmıştır. Ayrıca katılım bankalarından herhangi birisinin pandemi öncesi ve sürecindeki karlılıkları karşılaştırılarak önce genel düzeyde yapılan karşılaştırmalar katılım bankasının herhangi birisinin özelinde de yapılmıştır.

Kar-zarar tablolarının her bir kaleminin yerine bazı kalemleri baz alınarak tablolar incelenmiştir. Bu kalemleri her bir çeyrekte aynı olmak koşuluyla şu şekilde sıralamak mümkündür; kar payı gelirleri, kar payı giderleri, net kar payı geliri/gideri, net ücret ve komisyon gelirleri/giderleri, temettü gelirleri, ticari kar/zarar (net) ve dönem karı/zararı. Böyle yapılmasının sebebi ise karlılık üzerine çalışmamız yoğunlaştığı için gelir ve giderlerle birlikte dönem net karı/zararı verileriyle kıyaslamalar oluşturulmuştur.

Verilerin yorumlanması sonucunda Türkiye'de bulunan katılım bankalarının genelinde pandemi öncesi süreç olan 2019 yılı ve pandemi süreci olan 2020 yılında her bir yıl için en düşük karlılık seviyesi birinci çeyrekte gerçekleşirken en yüksek karlılık seviyesi ise dördüncü çeyrekte gerçekleşmiştir. Ayrıca katılım bankalarının herhangi birisi üzerinde kar-zarar tablosuna bakıldığında da pandemi öncesi ve pandemi sürecinde aynı sonuçlarla karşılaşılmıştır. Sonuçların yorumlanmasıyla pandeminin katılım bankalarının karlılıklarını dönemsel anlamda etkilemediği sonucuna varılmıştır.

Pandemi öncesi süreç ile pandemi süreci arasındaki karlılıklar karşılaştırıldığında pandeminin Türkiye'de bulunan katılım bankalarını olumlu etkilediği anlaşılmaktadır. Katılım bankaları pandemi sürecinde her bir çeyrekte karlılıklarını pandemi öncesi süreçle kıyaslandığında artırmıştır. Dolayısıyla Covid-19 pandemisinin hayatın her alanında olduğu gibi finansal piyasaları ve finansal piyasa kurumlarını etkilediği göz önüne alındığında Türkiye'de ki katılım bankaları bu süreci son derece iyi yönetmişlerdir. Katılım bankalarının bu performanslarında reel sektörleri faizsiz bir ortamda reel ekonominin genel kurallarına uygun olarak desteklemelerinin etkisi oldukça fazladır. Pandeminin devam ettiği göz önüne alındığında katılım bankalarının aynı performansı sürdürdükleri sürece karlılıklarını daha da artırabilmeleri son derece mümkündür.

Covid-19 pandemisinin Türkiye'de bulunan katılım bankalarının karlılıklarını ne şekilde etkilediğini araştırmak amacıyla ortaya koyduğumuz bu çalışmamızın ardından gerek pandemi öncesi gerekse de pandemi sürecinde daha uzun döneme yayılan verilerle birçok çalışma ortaya konulabilir. Verilerin

uzun döneme yayılmış olmasıyla birlikte karlılıkların ne şekilde değiştiği çok daha ayrıntılı olarak araştırılabilir. Pandemi tamamen bittikten sonra Türkiye’de bulunan katılım bankalarının karlılıkları pandemi öncesi ve pandemi sonrası dönemler olarak karşılaştırılarak pandeminin katılım bankalarının karlılıklarını ne derecede etkilediği pandemi süreci tamamlandıktan sonra daha net olarak anlaşılabilir. Bu konuda araştırmacıların çalışmalar yapması uygun olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, F., Soba, A.Ş. ve Yeşil, T. (2020). Katılım Bankalarının Camels Analizi Yöntemiyle Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 87 (Temmuz 2020), 145-166.
- Amba, M.S. and Almkharneq, F. (2013). Impact of the Financial Crisis on Profitability of the Islamic Banks vs Conventional Banks-Evidence From GCC. *International Journal of Financial Research*, 4(3), 83-93.
- Arabacı, H. ve Yücel, D. (2020). Covid-19 Pandemisinin Türk Bankacılık Sektörü Üzerine Etkisi. *Social Sciences Research Journal*, 9(3), 196-208.
- Atukalp, M.E. (2021). Türk Bankacılık Sisteminde Sektörel Bazda Kredi Kullanımının Küresel Covid-19 Salgını ile İlişkisi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(9), 850-859.
- Batır, T.E. ve Salihoğlu, E. (2021). Covid-19 un Kısıtlamalardan Etkilenen BİST Sektör Endeks Getirileri Üzerindeki Etkisi: Seçilmiş Sektörler Üzerine Bir Uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ağustos 2021 Özel Sayı, 491-500.
- Baykuş, O. ve Bektaş, S. (2021). Katılım Bankalarının Kar Paylaşım Oranlarını Belirleyen Etmenler Üzerine Ampirik Bir İnceleme: Türkiye Katılım Bankaları Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Ağustos 2021 Özel Sayı, 397-422.
- Bekçi, İ., Köse, E. ve Aksoy, E. (2020). Covid-19’un Türkiye’de Bankalar Üzerindeki Ekonomik Etkisine Dair Bir Tahmin. *Ekonomi, Politika & Finans Araştırmaları Dergisi*, 5(Özel Sayı), 185-205.
- Beybur, M. ve Çetinkaya, M. (2020). Covid-19 Pandemisinin Türkiye’de Dijital Bankacılık Ürün ve Hizmetlerinin Kullanımı Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 148-163.
- Cavlak, H. (2020). Covid-19 Pandemisinin Finansal Raporlama Üzerindeki Olası Etkileri: BİST 100 Endeksi’ndeki İşletmelerin Ara Dönem Finansal Raporlarının İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(Covid-19 Özel Sayısı), 143-168.
- Cinel, E.A. (2021). Pandeminin Parasal ve Finansal Boyutları. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 10(1), 90-101.
- Çöllü, D.A. (2021). Katılım Bankaları mı? Geleneksel Bankalar mı? Covid-19 Salgınının Finansal Performans Üzerindeki Etkisine İlişkin Bir Değerlendirme. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12(2), 477-488.
- Demirel, S. (2021). Covid-19 Pandemi Sürecinin Dijital Bankacılık İşlemleri Üzerine Etkisi. *Bankacılık ve Sermaye Piyasası Araştırmaları Dergisi*, 5(11), 49-64.
- Deniz, R. B., Derici, S., & KILIÇ, E. (2018). Türkiye’de İnternet Bankacılığı Ve Sosyal Medya Platformlarında İnternet Bankacılığı Hizmeti Sunan Yerli Ve Yabancı Mevduat Bankalarının Veri Zarflama Analizi (VZA) İle Etkinlik Ölçümü. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 40(1), 15-42.
- Doğan, M. (2013). Katılım ve Geleneksel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 58, 175-188.
- Ersoy, H., Gürbüz, A.O. ve Erdoğan, M.F. (2020). Covid-19’un Türk Bankacılık ve Finans Sektörü Üzerine Etkileri, Alınabilecek Önlemler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Covid-19 Sosyal Bilimler Özel Sayısı*, 19(37), 146-173.
- Ersoy, N., Bayraktar, O. Ve Arslan, H. (2020). Covid-19 Salgınının Neden Olduğu Ekonomik Duraksamanın Katılım Bankaları Üzerindeki Etkileri (Araştırma No:1). İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Ekonomik Sistemler Uygulama ve Araştırma Merkezi.
- Estrada, M.A.R., Koutrants, E. and Lee, M. (2021). Staggression: The Economic and Financial Impact of the Covid-19 Pandemic. *Contemporary Economics*, 15(1), 19-33.
- Goodell, J.W. (2020). Covid-19 and Finance: Agendas for Futures Research. *Finance Research Letters*, 35, 1-5.

- Gökalp, F. (2014). Kriz Öncesi ve Kriz Sonrası Dönemler İtibariyle Katılım Bankalarının ve Ticari Bankaların Karlılığı Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32, 191-201.
- Hasan, Z. (2020). The Impact of Covid-19 on Islamic Banking in Indonesia During the Pandemic Era. *Journal of Entrepreneurship and Business*, 8(2), 19-32.
- Keleş, E. (2020). Covid-19 ve BİST-30 Endeksi Üzerine Kısa Dönemli Etkileri. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 42(1), 91-105.
- Keskin, S. (2020). Covid-19 Salgını Sürecinde Kısıtlamaların ve Endişelerin Tüketici Davranışına Etkileri. *Ahi Evran Akademi*, 1(2), 69-82.
- Li, L., Strahan, P.E. and Zhang, S. (2020). Banks as Lenders of First Resort: Evidence From the Covid-19 Crisis. *The Review of Corporate Finance Studies*, 9(3), 472-500.
- Türkiye Katılım Bankaları Birliği (2021). Kar Zarar Tablosu. <https://www.tkbb.org.tr/veri/bilancoarsiv> adresinden 05 Eylül 2021 tarihinde edinilmiştir.
- Uslu, H. (2021). Covid-19 Salgınının Türkiye'deki Bankaların Pay Getirileri Üzerine Etkileri: Ampirik Bir Yaklaşım. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 13(25), 811-832.
- Sansa, N.A. (2020). The Impact of the Covid-19 on the Financial Markets: Evidence From China and USA. *Electronic Research Journal of Social Sciences and Humanities*, 2(II), 29-39.
- Özoran, B.A. (2020). Covid-19 Salgınında Markaların Twitter Kullanımları Üzerine Bir İnceleme. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Salgın Hastalıklar Özel Sayısı, 429-458.
- Özulucan, A. ve Deran, A. (2009). Katılım Bankacılığı ile Geleneksel Bankaların Bankacılık Hizmetleri ve Muhasebe Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 85-108.
- Yücel, S. ve Durak, İ. (2021). Covid-19'un BİST İmalat Sektörü Firmalarına Olan Finansal Etkilerinin Finansal Oranlar ve İstatistiksel Tekniklerle İncelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 90, 101-126.
- Zeren, F. ve Hızarcı, A. (2020). The Impact of Covid-19 Coronavirus on Stock Markets: Evidence From Selected Countries. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi*, 3(1), 78-84.

EXTENDED SUMMARY

Purpose

In this study, it is aimed to determine to what extent the Covid 19 pandemic, which continues to affect the whole world with its different variants, affects the profitability of participation banks, which have an extremely important place in financial markets. For this purpose, it has been expressed by comparing and comparing the profitability of participation banks in Turkey before Covid 19 with their profitability at the beginning and after the beginning of Covid 19, and by determining what point the financial situation of participation banks has reached with the pandemic. With the comparisons made using the profit-loss tables of participation banks, it has been demonstrated concretely to what extent the profitability of participation banks was affected by the Covid-19 pandemic.

Methodology

For the research, a comparison was made by comparing the profitability of participation banks in Turkey before the pandemic with each quarter's profit and loss tables for 2019 and each quarter's profit and loss tables for 2020. By making a comparison in this way, each quarter was compared with the same quarter of the next year and it was investigated to what extent the pandemic affected the profitability in the same periods. In addition, not only the profitability of x participation bank in the first quarter of 2019 and the profitability of x participation bank in the first quarter of 2020 were compared, but also the profitability of x participation bank in all quarters of 2019 was compared among themselves, and it was determined in which quarter of 2019 x participation bank achieved the most profitability. In addition to all these, it was determined in which quarter the x participation bank made the most profitability in the pre-pandemic period, and it was investigated whether there was a periodic variation by making a comparison with the quarter in which the same participation bank made the most profitability in the period after the beginning of the pandemic. In the first stage, a comparison was made between the profit-loss statements of all participation banks in Turkey, and then a general-to-specific research was conducted by evaluating the profit-loss table of a single participation bank in terms of pre-pandemic and pandemic period.

Findings

As a result of the interpretation of the data, the lowest profitability level for each year in 2019, which is the pre-pandemic period, and 2020, which is the pandemic process, in general in participation banks in Turkey, while the highest profitability level was realized in the fourth quarter. In addition, when looking at the profit-loss table on any of the participation banks, the same results were encountered before and during the pandemic. With the interpretation of the results, it was concluded that the pandemic did not affect the profitability of participation banks periodically. When the profitability between the pre-pandemic process and the pandemic process is compared, it is understood that the pandemic positively affects the participation banks in Turkey.

Conclusion and Discussion

When the profitability between the pre-pandemic process and the pandemic process is compared, it is understood that the pandemic positively affects the participation banks in Turkey. Participation banks have increased their profitability in each quarter during the pandemic process compared to the pre-pandemic period. Therefore, considering that the Covid-19 pandemic affects financial markets and financial market institutions as in all areas of life, participation banks in Turkey have managed this process extremely well. Participation banks' support to the real sectors in an interest-free environment in accordance with the general rules of the real economy has a significant impact on these performances. Considering that the pandemic continues, it is highly possible for participation banks to increase their profitability even more as long as they maintain the same performance.

After this study, which we put forward in order to investigate how the Covid-19 pandemic affects the profitability of participation banks in Turkey, many studies can be put forward with longer-term data both before and during the pandemic. With the long-term spread of the data, how the profitability has changed can be investigated in more detail. After the pandemic is completely over, the profitability of participation banks in Turkey can be compared as pre-pandemic and post-pandemic periods, and it can be understood more clearly after the pandemic process is completed to what extent the pandemic affects the profitability of participation banks.